

Klussen in Kleiburg

Kleiburg, de laatste Bijlmerflat in originele staat, is leeg. De vijfhonderd woningen in de flat worden verkocht als klushuizen. Het complex ademt de positieve sfeer van nieuwe mogelijkheden. Bureau M.E.S.T. zal het komend half jaar, in opdracht van het Consortium De Flat, laten zien wat die ruimtelijke en sociale mogelijkheden van de flat zijn.

Een compleet leegstaand flatgebouw met een originele binnenstraat, eindeloos lange galerijen, vijfhonderd lege appartementen, omgeven door waanzinnig veel groen; een combinatie die je nergens anders vindt in Amsterdam.

Bureau M.E.S.T. wil mensen laten zien en ervaren wat de potentie van Kleiburg is. Het gebouw is door zijn grootte al een buurt op zich en de opgave om hier nieuwe bewoners en nieuwe functies aan te trekken, kan gezien worden als een nieuwe stedenbouwkundige opgave.

Skate- of borrelplek

De flat biedt mogelijkheden die je niet in nieuwbouw treft. Zo kan je hier bijvoorbeeld met een groep vrienden een (stuk van) een galerij kopen en een apart kinderhuis maken. De galerij kan dan een gemeenschappelijke skate- of borrelplek worden. Of je kan hier het hoogste appartement van Amsterdam maken. Vier, vijf of zelfs zes appartementen boven elkaar, waarbij het zicht op het omliggende groen verandert van boomstam tot boomtop.

Als bureau M.E.S.T. willen we die mogelijkheden letterlijk 1:1 en 3D in de flat laten zien. Ruimtelijk, maar vooral ook sociaal en de versterking van beide. We doen dat aan de hand van een traject dat loopt van sociale activering, via ruimtelijke ingrepen naar het bouwen van een community met aanstaande nieuwe bewoners.

Romantisch diner

We zijn gestart met een groot diner voor honderd man aan een tafel van veertig meter lang in de voormalig beruchte binnenstraat van het gebouw. Een bonte mix van geïnteresseerden zat aan tafel: starters, hippe Amsterdammers, jonge gezinnen maar ook opvallend veel oud-Kleiburgers. Nu 'hun flat' waar ze uit moesten als sociale woningbouw weer beschikbaar komt, willen zij heel graag terug naar de flat. Door het diner in een romantisch zachte setting te houden in de binnenstraat wordt een letterlijk ander beeld van die ruimte gevormd. Vroeger anoniem en onveilig, nu een mooie collectieve ruimte.

[Bureau M.E.S.T.](#)

Het bureau voor Maatschappelijke Experimentele Stedelijke Transformatie, bestaat uit een groep jonge stadsontwerpers die zich, middels een strategische, tactische en operationele benadering richt op de implementatie van maatschappelijke veranderingen in het ruimtelijke domein. De nadruk ligt op innovatieve, sociaal maatschappelijke en economische duurzaamheid door het vormen van nieuwe coalities, nieuwe programma's, nieuwe strategieën en nieuwe beelden. Symptomen van de huidige crisis, zoals braakliggende terreinen, leegstaande panden en onbenut arbeidskapitaal worden ingezet in de stap naar een innovatief, maatschappelijk en economisch duurzame stad.
www.bureaumest.nl

Ontwerpfestijn

Na het diner was de housewarming van vijf appartementen de volgende interventie van bureau M.E.S.T. Samen met twaalf ontwerpers zijn vijf woningen getransformeerd om te laten zien wat je met zo'n woning kan doen in samenwerking met een ontwerper. Dat is goed voor de geïnteresseerden omdat het inspireert en ideeën oplevert. Tegelijkertijd is het voor de jonge ontwerpers een goede manier om te laten zien wat ze in huis hebben. Van mooie architectonische doorbraken en meubels van gerecyclede 'flatmateriaal' tot 'de ecologie van achter de vitrage'. Het levert een heel mooi spectrum van mogelijkheden op.

Na dit ontwerpfestijn volgt, na sociale activering en ruimtelijke voorbeelden, het bouwen van de community. Hoe kunnen we mensen letterlijk een band geven met de locatie. Daar zetten we als bureau de Do-It-Yourself-Academy voor op. We gaan het idee van 'samen klussen in de flat' onderzoeken en zetten het in om kennis te delen en om kennis (met elkaar) te maken.

Samen klussen

De DIY-Academy voorziet in lezingen en workshops, in inspiratie en kennisuitwisseling. Ook hier komt de vraag aan de orde wat het betekent als op zo'n grote schaal (de eerste fase heeft honderdtien woningen) mensen tegelijkertijd gaan klussen en letterlijk vorm gaan geven aan hun nieuwe woonomgeving. Wat zijn gedeelde belangen, wat zouden zij eventueel aan gemeenschappelijke voorzieningen willen? Een gezamenlijke werkplaats met gedeeld gereedschap, een huiskamerbioscoop ergens in de flat? Of een tweedehands bouwmarkt. Bureau M.E.S.T. onderzoekt dat door hands-on 3D en 1:1 die ideeën te testen. Zo is er een huiskamerbioscoop die elke keer op een ander plek in de flat plaatsvindt in wisselende lichte settings. Na de housewarming was er de 'Soep&Cinema'. Het sociale aspect is heel belangrijk.

Draagvlak creëren

Als architectenbureau is dat onze fascinatie: Hoe kun je lokale mogelijkheden vergroten, versterken en zichtbaar maken? Hoe kun je met bewoners, beschikbare ruimte en materieel het project letterlijk vormgeven? Daarbij is het benutten van de factor tijd essentieel. Zo wordt het project al sociaal en inhoudelijk geladen voordat de transformatie plaatsvindt, waardoor de zwaardere latere materiële en financiële investering een draagvlak heeft en in die zin het risico gedekt is. Dat is naar onze mening een methode om weer ontwikkeling binnen leegstand mogelijk te maken. Enthousiasme en positieve energie zijn daarbij onontbeerlijk.

[Meer informatie](#)

www.nuindeflat.nl

www.facebook.com/deflatamsterdam

www.klushuisamsterdam.nl

Doorlopend wandobject

Onder de naam M+M Design hebben Maaïke Thijssen Ontwerp en MvM Architect een ontwerp gemaakt voor hoekwoning nr. 150. Maartje van Meer, geeft uitleg.

“Met dit ontwerp voor de modelwoning van 57 m² geven wij toekomstige bewoners van DeFlat een idee en een gevoel mee voor de toekomstige situatie. In een tijd waar veel mensen op de kleintjes moeten letten, hebben wij met weinig ingrijpende aanpassingen aan de casco-woning een eigentijdse inrichting neergezet die van alle gemakken is voorzien.

We hebben een doorlopend wandobject ontworpen dat de verschillende functies van het wonen, in één ruimte met elkaar verbindt. Dit wandelement loopt van de keuken, naar het eetgedeelte en vervolgens naar het zitgedeelte. Het object bestrijkt de langste zijde van de woning. Daardoor wordt de maximale maat van de ruimte gebruikt zodat de bewoner het gevoel ervaart van een daadwerkelijk ruime woning. Het wandelement biedt tevens veel bergruimte, zodat de ruimtelijkheid van de woning optimaal tot zijn recht komt.

In de badkamer is een aanpassing gedaan waardoor een ruimere badkamer wordt gecreëerd. Vanuit de gang is er een aparte ruimte voor de wasmachine toegankelijk.

Omdat deze woning aan het eind van de galerij ligt is en daarom niemand langs de woning loopt, hebben we ook een invulling aan de buitenruimte op de galerij gegeven.”

Exotische planten

Woning nr. 146 is ontworpen door Atelier by Bali en kreeg de titel TuinTownZaun. Jolijn Valk, een van de ontwerpers, licht het ontwerp toe.

“Met TuinTownZaun worden dromen voor de stad nieuw leven ingeblazen. In verschillende kamers van woning 146 worden de idealen voor ruimte, stad en tuin doorbroken of geherinterpreteerd. Tuin, Town en Zaun hebben etymologisch dezelfde oorsprong. Zo hebben de omwalling van de stad, de intimiteit van de huiskamer en het tuinhok een directe relatie in de betekenis van ‘omsloten ruimte’.

De Bijlmer is gebouwd met een idealistische visie op de stad en in oorsprong juist vrij van omsloten ruimten. De eindeloze gevels zijn door schaal en ritme onderdeel van het landschap. Woning 146 is ingericht met een laboratorium waar de stereotypen plantensoorten uit de Bijlmer verzameld zijn, van zowel voor als achter de gordijnen van de woningen. Een trap doorbreekt de zuivere opzet van de horizontale, gescheiden lagen en functies van Bijlmer. In de slaapkamer ligt een veldbed van groen en in de voorkamer hangen exotische planten. In iedere ommuurde ruimte is een perspectivische illusie gecreëerd. Woning 146 is een verwijzing naar onze ideale stad, waar een mix van culturen een oneindige bron vormt voor innovatie, uitwisseling en inspiratie.

Een plek waar nieuwe dromen kunnen ontstaan voor de toekomst van de Bijlmer door buiten bestaande kaders en omheining te denken, te zoeken en te vinden.”

Sloopmaterialen

Het ontwerp voor woning nr. 142 is een samenwerking van drie ontwerp bureaus. Het architectonisch ontwerp is van de+ge, het installatieconcept is van City Index Lab en het concept voor materiaalgebruik is van Atelier Zeitgeist. Panos Sakkas van Atelier Zeitgeist licht toe.

“Het gaat om een gezinswoning van twee lagen. Het is een open ruimte met centraal in de woning een meubelopstelling waarin ook de trap en enkele basisfuncties zijn gesitueerd. Het interieur is een 1:1 maquette. Meubels zijn gebouwd als schetsen door alleen de outline van de meubels te maken en in de muren zijn nieuwe openingen verbeeld met grote posters. Het huis is ontworpen als een woon- en werkruimte voor mensen met gemeenschapszin. Het is een idee voor toekomstige gebruikers die veel waarde hechten aan creativiteit en kwaliteit van leven, maar die geen groot budget hebben. Bij het concept is rekening gehouden met de tijdelijke aard van het project. De meubels zijn gemaakt van sloophout van oude raam- en deurkozijnen. Ingrenen die veel tijd en moeite zouden kosten (zoals het doorbreken van zware draagmuren) zijn creatief opgelost door grote fotoposters op te hangen waardoor het net lijkt alsof je in de andere kamer kijkt. Bij de uitvoering van het ontwerp is gebruik gemaakt van sloopmateriaal. Hopelijk geeft dat toekomstige bewoners inspiratie om ook te werken met gebruikte materialen in hun nieuwe woning.”

Stoere structuur

Maar liefst vier bureaus gingen aan de slag met een ontwerp voor woning 141. Xander Vermeulen Windsant, XVW architectuur, geeft een toelichting.

“Ik wilde graag aan de slag met een van de grotere appartementen met drie constructieve beuken. De kenmerkende ruimtelijke structuur van het betonskelet van de flat kan daarin sterker tot uitdrukking komen. Die stoere structuur is tegelijk je vriend en je vijand. Aan de ene kant is ze heel dwingend, maar aan de andere kant is ze ook neutraal en open voor bewerkingen. Wij hebben ons daarom op die bewerkingen gericht. Op een architectonische manier laten we zien hoe met die structuur omgegaan kan worden. Als team van ontwerpers en architecten wilden we de woonkwaliteiten die al in het gebouw zitten, benadrukken en laten zien hoe je er op verder kan bouwen. In plaats van voor één specifieke gebruiker een inrichting te ontwerpen, wilden we op verschillende manieren suggereren hoe dat mogelijk zou kunnen zijn. Naast een gemeenschappelijke ingreep in de middenzone hebben we daarom ieder nog een eigen ingreep vormgegeven.

Ik ben altijd op zoek naar een heldere, maar dienstbare omgeving die een individuele leefstijl duurzaam omarmt. Dat vertaalt zich in een architectonisch/geometrisch ruimtelijke opbouw en in ‘pure’ materialen. Naast witten vooral de natuurlijke variant van materialen. In Kleiburg was het prachtige gladde grijze beton van het casco, verstopt onder talloze lagen behang, het vanzelfsprekende uitgangspunt. Door er contrasterende ‘inzetstukken’ van satijn glanzende witte voorzetwanden met daarin geïntegreerde vaste kasten, tafels, planken en de keukens te plaatsen, ontstaat een nieuwe ontspannen ruimtelijke opbouw die de structuur van Kleiburg niet ontkent maar wel complexer maakt.”